

addig indokolt volt az a centralizáló törekvés, mely az összes nemzeti kultúr-értékeket a fővárosban iparkodott összpontosítani. Ma azonban, mikor egy-részt Bécs nyomása alól felszabadultunk, másrészt az ország kicsinné vált egy 1,300.000 lakosú Nagybudapesthez, nem szabad továbbra is a fővárost fejlesztenünk a vidék rovására. Hogy mily fontos pillérei az országnak a fővárossal szemben a nagy vidéki városok, azt éppen a forradalmi idők mutatták meg legjobban. Főleg pedig Budapest külvárosi nyomortanyáinak további népesítése nem állhat érdekében a fővárosnak sem. E nyomortanyák lakói okoznak mindenkor legtöbb gondot, innen robban ki minden forradalmi mozgolódás. Budapestnek a jövőben főleg idegenforgalmát kell fejlesztenie és igazi fürdővárossá kell kiépülnie, amire már a természet is predestinálja. Az sem kívánatos, hogy az ország egész intelligenciája Budesten nyerjen felsőfokú kiképzést. Itt belekóstolva a nagyvárosi életbe, sohasem fogja magát vidéken jól érezni, ott tartósan, ambícióval dolgozni. Ez egyik fontos érve gróf Klebelsbergnek a vidéki egyetemek fejlesztése mellett. De az egyetem egyúttal a legfontosabb városfejlesztő tényezők egyike és nagy vidéki művelődési központok kifejlődése elsősorban a vidéki egyetemek felkarolásával várható. Egyébként gróf Klebelsberg vidéki városainknak egyik legkitűnőbb ismerője és meglepő az a sokoldalúság, mely a várospolitikai terén cikkeiben megnyilvánul. Nagyszerűen ismeri a különböző vidékek városfejlesztő tényezőit és alig van jelentősebb városa hazánknak, melynek fejlődési körülményeivel ne foglalkoznék.

További vezető gondolata a nemzet legfőbb pillérét alkotó középosztály gyermekeinek helyes irányú iskoláztatása. Sokat foglalkozik a középiskolai oktatás reformjával, iparkodik ezt az iskolatípust az élet megváltozott követelményeihez alkalmazni. Cikkeiben igyekszik a nagyközönséget is meggyőzni arról, hogy a modern életben fontos minél több modern nyelv ismerete. Itt ismét rámutat azokra a külföldi intézményeire, ahonnan kellő számú modern, az idegen nyelvet és műveltséget alaposan ismerő nyelvtanárunk fog kikerülni.

Gróf Klebelsberg cikkei általában mindenütt érdekesek, elevenek, élettől lüktetők és nem absztrakt, doktrinér fejtegetések. Tele vannak rengeteg programmal, eszmével, eszmekeltő gondolattal. Egy lázas tevékenységű szellem nyilatkozik meg bennük és egy nagy tragikum, hogy szerzőjük oly időben állott a magyar közoktatásügy élén, amikor nagyszabású terveinek megvalósításához anyagi helyzetünk a legmostohább volt.

Somogyi József.

Vincze Frigyes dr.: A középfokú kereskedelmi iskolai típus kialakulása és kettős célkitűzése. Különnyomat a Budapesti Kereskedelmi Akadémia 1930—31. évi értesítőjéből. (N. 8-r., 47 l.)

Mióta nemcsak a kereskedelmi gyakorlat vezető férfiai, hanem pedagógusok is crós bírálat tárgyává teszik a hazai felsőkereskedelmi iskolák szervezetét és működését, azóta ezen iskolák problémája állandóan napirenden van az érdekelt tanárok körében. A jelen tanulmány is e vita keretébe tartozik: állásfoglalás az iskolák kettős célkitűzése mellett, egyúttal védőírat a Budapesti Kereskedelmi Akadémia érdekében azon szemrehányás ellen, hogy ő honosította meg a kereskedelmi iskolák felemás típusát. Szerzője avval érvel, hogy az 1857 előtt fennállott tiszta szakiskolák csak az akkori kezdetleges kereskedelem szükségleteit tudták kielégíteni; a kereskedelem fejlődése azonban oly iskolákat kívánt, melyek kereskedelmi képzettségen kívül általános

műveltséget is adnak. Ezen állításának igazolásául behatóan ismerteti a hazai szakoktatás 1830—1857. évi állapotát, valamint a középfokú szakoktatás gondolatának ugyanakkor végbement megéreklődését, mely végül a Budapesti Kereskedelmi Akadémia alapításához vezetett. Ezen intézet szervezeti kialakulásának története foglalja el a füzet legnagyobb részét. Mintha az Akadémia küszöbön álló 75 éves jubileumának beharangozására íródott volna. Közismert adatokon kívül sok eddig ismeretlen részletet közöl történetéből, amivel becses anyaggal gazdagítja róla való ismereteinket.

Csak futólagosan érinti a káros következményeket, melyek az Akadémia példájából származtak: a középfokú kereskedelmi iskolák szertelen elszaporodását, elidegenítésüket igazi céljuktól, az alsóbbfokú szakiskolák elsorvadását. Elismeri, hogy a felsőkereskedelmi iskola javításra szorul s azt mondja róla, hogy „az újabb tantervkészítés ideje már nem igen lehet messze“. Sőt erre nézve új módot ajánl, nevezetesen, hogy általánosan kötelezően 25 órás „alaptanítástervet“ állapítsanak meg, mely magában foglalná „a cél és jelleg kifejezésére szolgáló ismereteket“. A heti óraszámából fennmaradó órákat azután minden iskola vagy az alaptanításterv tárgyainak óraszámzaporítására, vagy „a szükségnek, közóhajnak megfelelően az iskola környéke közgazdasági srük-ségeiteinek kielégítésére“ használhatná. Ezen tetszetősnek látszó javasla-ra csak azt jegyzem meg, hogy hozzá hasonlót Szászországban már 1930-tan alkalmaztak, de az iskoláknak nem specializálására, hanem ellenkezőleg egy-ségesebbé tételére és hogy ott még a népes Lipcsének is csak egy felsőkereskedelmi iskolája van, míg Budapesten *tizenhatot*, némely kerületben *hármát* találunk.

Végül a szerző azt a korábbi indítványát ismétli meg, hogy a felsőkereskedelmi iskola a kettős célkitűzésnek meg nem felelő, tehát megtevesztő mai neve helyett „közgazdasági liceum“ címet kapjon. Oly indítvány, melyet a kereskedelmi szakiskolai tanárok egyesülete már félig-meddig elvetett.

Suppan Vilmos.

Magyar katolikus teológiai tanárok országos értekezlete. Székesfehérvár, Vörösmarty-Nyomda. — Ára 4 pengő.

A nevelés-oktatás legkülönbözőbb szakterületein fáradozó tanárság sok-sok értekezlete után külföldi mintára nagyon látogatott közös tanácskozásra gyűltek egybe a hazai katolikus teológiai tanárok is, hogy a magyar kispap-nevelés és teológiai tanítás korszerű problémáit megvitassák. A felvetett kérdések egyrésze a legnevesebb magyar hittudósok (*Mihályfi Akos, Wolkenberg Alajos, Schütz Antal, Tóth Tihamér* stb.) megvilágítása után került élénk megbeszélésre. A tárgyalások rendjére tűzött 14 előadás részben a teológiai oktatás tantervére (*Szedlay: Az ötéves tanterv; Mihályfi: A lelkipásztorkodás-tan; Sipos: A fiatal papság továbbképzése* stb.), részben az egyes hagyományos tárgyak korszerűbb tanítására vagy kibővítésére (*Wolkenberg: Missziós munka; Tóth T.: Modern testnevelési mozgalmak; Müller L.: Az aszkézis előadása* stb.) vonatkozik. E tereken tehát a katolikus teológiai oktatásra is átragadtak a háború után nagyra dagadt oktatási reformok problémái. Felütlő csak az, hogy a profán pedagógiának ugyancsak nagy érdeklődéssel hánytvetett módszertani kérdéseiből egy került szőnyegre (*Horváth K.: Számonkérés, ismétlés, vizsga*), de ez igaz, friss és korszínten mozgó tolmácsolásban. Ez előadáshoz fűzött hozzászólások azonban arról tesznek tanubizonyoságot,